

Bidrag til Kallerup Sogns Historie.

Ved S. C. Sortfeldt

KALLERUP SOGN ligger ca. 10 km sydvest for Thisted og er omgivet af Skjoldborg, Snedsted, Hundborg og Sjørrind Sogne. Terrænet er meget ujævnt med talrige Bakker og dybe Dale. Mod Vest sænker Overfladen sig ned mod Hundborg Mose, og syd og nord om Sognet er der ogsaa lavtliggende Mose- eller Kærstrækninger, hvorfor Sognet i gammel Tid har været en Halvø forbundet ved Østsiden med Skjoldborg Sogn. Fra Nord til Syd gennem Sognets Midte strækker der sig en temmelig dyb, smal Dal, der i gamle Dage har skilt Sognet i en østlig og vestlig Del, nemlig de to Torper *Hornstrup* og *Kallerup*.

Sognet deles nu i tre Dele. Mod Vest *Todbøl* med *Todbøl* Mark, i Midten *Kallerup By* og imod Øst *Hornstrup* med *Todbøl* Hede, hvilken sidste laa længst mod Øst op mod Skjoldborg Sogn.

Todbøl med *Todbøl* Mark er meget smallere end Sognets østligere bredere Del og strækker sig mod Vest til Hundborg Mose. *Todbølbækken*, der løber Sonden om Hovedgaarden, og *Grimsted Aa*, den lille Bæk, som skiller *Todbøl* Mark fra *Todbølgaardens* Ejendom, er Sognets eneste Vandløb. Fra *Grimsted Aa* og imod Nordvest danner *Todbøl* Mark et Par ejendommelige *Fremspring*, der rager ind i Hundborg Sogn.

De tre Stednavne: *Kallerup*, *Todbøl* og *Hornstrup* er - saa vidt man ved - ikke af de ældste i Danmark; deres Oprindelse gaar sandsynligvis kun tilbage til Tiden mellem Aar 1000 og 1200. *Kallerup* er Kalfs Torp, og *Kalf* er sikkert Navnet paa en Nybyggerbonde fra den nævnte Tid. *Hornstrup* er Horens Torp, og *Todbøl* er Totis Boel. Ogsaa ”Horen” og ”Toti” er Personnavne fra gammel Tid. Man kan sige, at vi her staar overfor Navnene paa de tre ældste kendte *Kallerupper*. Navnet *Hornstrup* kan ogsaa være sammensat af et Marknavn og Endelsen *Torp*.

De talrige mærkelige *Marknavne*, som her skal nævnes efter *Markbogen* fra 1683 og tillige efter *Udskiftningskortet* fra 1796, stammer ogsaa fra meget gammel Tid, maaske kan dog enkelte af disse Navne være af nyere Oprindelse.

Efter *Markbogen* 1683.

Kallerup By haver ikkun een Mark Brødjorden; derudi saas, gødes 1ste Aar, med Byg og næste Aar med Rug og 3^{die} Aar med Are (Havre); hviler saa i 4de Aar.

Udmarks Are Jorden. Findes enhver Fald ved sin Hvile og Brug Specialiter her antegnet. Hvis (hvad) *Alsæd*, som her til Byen findes, maa de endeligen

aarligen . . . . . de haver ikkun maadelig Brødjord og meget slet Jord, kan den ikke tages mere end tre Aar imellem Gøder, 1ste Aar med Byg, 2^{det} Aar med Rug og 3^{die} Aar med Havre, skal saa gødes igen paa Arestubbe.

No. 1. *Nørtoft*, løber Ø-V, 8 Agre, er *Alsædjord*, saas efter Gøde første Aar med Byg o.s.v.

No. 2. *Bordtoft*, løber N-V, 21 Agre, er *Alsæd*, saas som forrige. (Borer=Græsmark.)

No. 3. *Østertoft*, S-N, 19 Agre, saas som forrige.

No. 4. *Lier Meder*, Ø-V, 22 Agre. (*Lier-Ler*).

No. 5. *Karels Bjerg*, Ø-V, 21 Agre, Brødjord.

No. 6. *Engager*, Ø-V, 8 Agre, Brødjord.

No. 7. *Sternes Berg Fald*, Ø-V, 25 Agre, Brødjord.

No. 8. *Brundtoft*, Ø-V, 6 Agre, *Alsæd*.

No. 9. *Sonden Loft Toft*, 5 Agre, *Alsæd*.

No. 10. *Øster Toft*, S-N, 6 Agre, Brødjord og *Alsæd*.

No. 11. *Liden Toft*, S-N, 3 Agre, Brødjord.

No. 12. *Vibtoft*, S-N, 5 Agre, Brødjord.

No. 13. *Sønder Kirketoft*, Ø-V, 11 Agre, Brødjord.

No. 14. *Brund Fald*, S-N, 17 Agre.

No. 15. *Smæk Fald*, Ø-V, 22 Agre.

No. 16. *Kvindelberg Fald*, S-N, 41 Agre, saas 4 Aar, hviler 6 Aar.

No. 17. *Attelfald*, S-N, 12 Agre, som forrige.

No. 18. *Kallerup Aggerfald*, S-N, 39 Agre, som forrige.

No. 19. *Suelste Koe*, S-N, 7 Agre, Havreland, som forrige.

Hornstrup Mark 1683.

Hielles (?) Fald, 17 Agre, saas 3 Aar, hviler 4 Aar.

Kølfald, 33 Agre, Brødjord, drives som forrige.

. . . . . Fald, 11 Agre Havreland, saas 4 Aar, hviler 6 Aar.

Heefald (Hedefald), 17 Agre, som forrige.

Todbøl 1683.

1. *Alsædejord*: **Ladetoften** og **Damfaldet**.

Ladetoften ligger for sidt og Vinteren igennem staar under Vand.

Damfaldet ligger paa en kold Vældeare.

2. *Brødjord*: **Søndermarken** er 4 Aars Gøder, nemlig *Damhølfald*, *Søndermellemfald*, *Nørrefald* og *Stenbjergfald*.

Vestermarken er *Foldhøjfald*, *Riskærfald*, *Vestermellemfald* og *Grimstedfald*.

3. *Udmark Havrelands/orden*: **Østermarken**, **Mellemmarken** og **Vestermarken**.

I Østermarken er *Snubhøjfald*, *Attelfald*, *Mellemfald*, *Graversfald* og *Kallerupholm*.

I Mellemmarken er *Dallager*, *Kirkehøjfald* og *Stenbjergsig*.

I Vestermarken er *Lille Trædholm*, *Store Trædholm*, *Sivekartoft*, *Blindmølletoft* og *Nørrefald*.

4. *Engene*: *Høgseng* er blød, Græsset maa bæres i Land.

Et lille Stykke Eng ved Stampemøllen, kaldes *Suderhul*, er vaad.

Møllekæret er blødt, *Grimsted Eng*, *Dam-Eng*, *Stenbjerg Sig*, *Smekken*, *Nørre Dam-Eng* og *Sperringholm*.

5. *Fiskeri*: Møledammen ved Gaarden, Eendels Frihed i *Sperringsø* fra den søndre Ende indtil noget nordenfor *Sperringholm* i samme Sø, men samme Vande er mere til Lyst end til Fiskeri.

Desforuden fire Karudse Damme ved Gaarden, af hvilken den ene er ved Magt; de andre tre eftergroede.

Ved den nordre Ende af Møledammen er en *Aalekiste*, som tjener mere til en Flyde (?) i Tøbrud end til Fisk.

6. *Vandmøllen*: Under Gaardens Bygningers Begreb er en Vandmølle med et Par Kværne og et Hjul, som for Mangel af Vand om Sommeren (er) udtørret og Vinteren udi Frost fryser, saasom dets Tilløb er ringe.

7. *Feldbereder Stampemøllen* ligger udenfor Gaardens Ejendom ved Alfærvej mellem Sivikær Toft og Suderhul og er for halvhundred Aar siden først oprettet ved Anledning af et middelmaadigt Springvand, som vælder op under en Bakke og kan nogenledes fulddrive Værket til Fornødenhed. Beboes af en Feldbereder, som haver Møllen i Fæste.

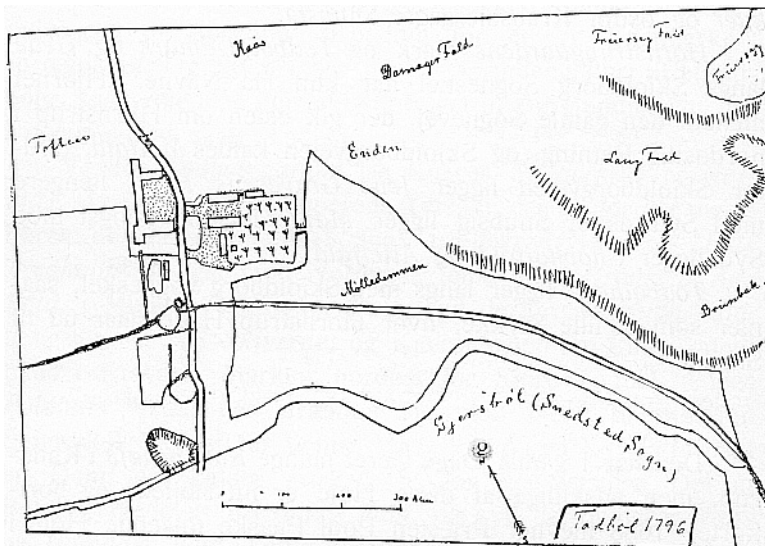
Efter Udskiftningskortet

Todbøl Mark vestfor Grimsted Aa bestaar af tre Dele, hvoraf den sydlige Dels vestlige Ende er *Stampmøllens Jord*; øst derfor er *Blind Møller Fald* og østligst ned mod Aaen ligger *Sibikjær Fald*¹⁾. Nordfor det sidstnævnte Fald ligger *Ræve Fald*, og den nordlige Del af Todbøl Mark kaldes *Nørre* og *Sønder Tredholm*. 1510²⁾ nævnes "Lagheft paa Tuodbøll med

imod Vest *Grimsted Aas Fald*, i Midten *Tvillinghøj Fald*, syd derfor *Skorrehøj Fald*, længst mod Syd *Skiverne*, og Kjæret østen om Lille Todbøl hedder *Riskjær*. Marken nordøst for Store Todbøl hedder *Foldhøjs Hede*, der strækker sig mod Nord til Sjørrind Sogneskel. Sydøst for denne Hede ligger *Foldhøjs Fald* med en Dam, der kaldes *Parken*. Sydfor den vestlige Del af Foldhøj Hede er *Stenbjerg Fald*, og syd derfor ligger *Kaas* og *Damager Fald*. Langs Østsiden af Hovedgaardens Mark ligger sydfor Foldhøj Fald og Parken: *Fruersig Fald*, *Fruersig*, syd derfor *Lang Fald* og længst mod Syd *Brunbak* og *Nørre Smæk*.

Kallerup Bys Mark kaldes længst mod Nord *Lillehede*, der mod Øst støder mod *Søkjæret*. Østfor Kirken ligger *Kirketoft* og længere Øst nordenfor Vejen *Mallestoft*. Vestfor Vejen, der gaar sydpaa gennem Kallerup By, ligger *Grundagre*, *Kvindalbjerg Fald*, *Oksenholm*, *Taaeng*, *Næbeng*, *Smæk*, *Knudeng*, *Vadstedeng*, *Kallerupholm*, *Kallerupagre* og *Attelagre*. Længst mod Syd er *Sønder-Fæled* og øst derfor *Knakkerne*.

Sydfor Kallerup By østfor Vejen, der gaar syd

Efter Udskiftningskortet 1796.

sit Tilliggende, item Tuodbøll Mølle og en Jord, liggende i Hundborg Sogn, kaldet Tredholm, som blev indværget til Børglum Bispedom for et frit Enemærke". Jordstykket Tredholm³⁾ har derfor oprindelig hørt til Hundborg Sogn, men er bleven overdraget til Børglumbispen, der i gammel Tid ejede Todbøl.

Vestfor *Todbølgaarden* laa *Kjæret*, *Sønderkjær* og *Nørkjær*, og i det stærkt kuperede Terræn, der nu for det meste hører til Gaarden Lille-Todbøl, træffer vi Navnene "*Lille Tredholm*" længst mod Nordvest,

¹ Sibi = Siv.

² Ældste Arkivregistrarer 3.

³ Trædeholm, f. Eks. en Holm, som Kreaturer har optraadt, eller som der har været Trætte (Proces) om.

gennem Byen, ligger *Skidenagre*, *Stensbjergagre*, *Lermedagre*, *Svelkou* og *Krabsbjergagre*.

Engstrækningen mellem Kallerup Bys Mark og Hornstrup Mark kaldes længst mod Nord *Søkjær*, østfor Kallerup By *Uhlkjær*, sydfor Skjoldborgvejen *Hestkjær* og østfor Krabsbjergagre *Snubsig*.

Hornstrupgaardens Mark og *Todbøl Udmark* og *Hede* langs Skjoldborg Sogneskel har kun faa Navne. Hjørnet mellem den gamle Sognevej, der gik østen om Hornstrup i nordøstlig Retning, og Skjoldborgvejen kaldes *Mølfald*. Sydfor Skjoldborgvejen ligger *Jens Gravesens Fald*, længere mod Syd østfor Snubsig ligger *Mavrefald*, og længst mod Syd ligger *Snobhøjfald* og *Attelfald*.

Todbølhede ligger langs med Skjoldborg Sogneskel, saanær som et lille Stykke, hvor Hornstrup Hede naar ud til Skellet.

Der har i gamle Dage været mange *Kæmpehøje* i Kallerup, men adskillige af disse Høje er nu sløjfede og bortkørte. 1638 nævner Præsten Poul Paaske følgende Høje i Kallerup Sogn:

”*Kallerup Høj*, ligger lidt østfor Kallerup Holm; *Qvindelberrig Høj* ligger paa Faldet af samme Navn, *Kirkehøj* lige vestfor Kirken, *Graaberg Høj*, *Baunhøj*, *Skiffuerhøj*, *Grauenhøje*, *Reffhøje*, *Vejhøj*, *Schorrehøj*, lidt sydøst for L. Todbøl.”

Foruden disse Høje, hvoraf de fleste ikke kendes i Nutiden, nævnes en Del Høje paa det gamle Udskiftningskort fra 1796, nemlig: *Tvillinghøje*, der ligger nordvestfor L. Todbøl, *Foldhøje*, lidt vestfor Parken, og *Trinhøj*, lidt nordøstfor *Kirkemose*, som Dammen nordfor Kirken hedder.

Kallerup Sogn har en Størrelse af 660 ha og er det mindste Sogn i Hundborg Herred. Det nævnes 1466, idet der ved denne Tid føres Tingsvidne for, at ”den Holm, som ligger østentil Kallerup ved Stendig til Vejen, haver været brugt til Todbølle mere end 40 Aar ulast og ukjær.” 1503 faar Bisp Niels Stygge af Børglum Gods i Kaldrup Sogn og By. 1555 var der 8 Gaarde i Kallerup og saa Herregaarden Todbøl, der ejede de fleste af Gaardene i Sognet; 1568 ejede Todbøl 4 Gaarde, 3 Boel og 3 Huse i Kallerup. 1599 var der 10 Gaarde og Boel i Kallerup; den ene Gaard var Annekspræstegaard, de andre ejedes af Adelen. I Matriklen 1664 nævnes 3 Gaarde i Kallerup, hver med 9-10 Tdr. Hartkorn, samt 6 Boel, der hver havde 1 Td. Hartkorn, Annekspræstegaarden, samt 3 Gadehuse. Sognets Hartkorn var ved denne Tid 95 Tdr. 4 Skp. 2 Alb.

1688 ved den nye Matrikels Indførelse var der 11 Gaarde og Boelssteder i Kallerup, endvidere Annekspræstegaarden og 3 Huse, samt Hornstrupgaarden. Sognet fik nu 56 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. Hartkorn. Hornstrupgaarden havde 6 Td. 2 Skp. 0 Fdk. 1 Alb., 2 Gaarde lidt over 4 Tdr. Hartk. hver, 2 Gaarde 2 Tdr. 6 Skp. hver og Annekspræstegaarden 2 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Størsteparten af Sogne hørte til Todbøl. *Anneksgaarden* - Kirkegaard kaldet - ligger lidt sydøstfor Kirken. Den nævnes 1555 og var da fæstet af en Mand, som hed P. Madsen. Fæsteafgiften til Præsten i Skjoldborg var 2½ Pund Byg (5 Tdr.), 1 Pund Smør (12 pund) 1 Skovsvin og 6 Dages Gerninger. 1625 var Afgiften 6 Tdr. Byg, 2 Tdr. Havre, Gæsteri 1 Daler, 1 pund Smør og 1 Skovsvin. Da der er nævnt Skovsvin i Afgiften, maa der engang

have været Skov i Kallerup paa Præstegaardens Ejendom, men heraf er nu intet Spor tilbage. I den sidste Halvdel af det 17de Aarhundrede stod Gaarden øde. 1690 hedder det, at ”Gaarden har været ubebygget over 60 Aar, da Bonden kom fra Gaarden af Armod; siden er Gaarden brugt til Præstegaarden” i Skjoldborg. Kort Tid efter 1690 er Gaarden fæstet af en Mand, som hed *Jens Skriver* (f. 1676 død 1737), og hans Slægt har boet i Gaarden siden.

Hornstrup (1638 Huorenstrup) er den største Gaard i Kallerup Sogn næst efter Todbøl. Den har saavidt vides altid været beboet af Bønder og har sandsynlig oprindelig været en Selvejergaard, indtil den kom under Todbøl. 1706 skylder *Niels Madsen* i Hornstrup til Todbøl 7 Tdr. 1 Skp. Byg, 2 Pund Smør (24 pund), 1 Svin, 1 Gaas og 2 Høns.

1791 bestod Hornstrup af 4 tildels nybyggede Fløje. Vestre Fløj (Stuehuset) var 8 Fag, 14 Alen, bygget 1791 af ny, mest af Fyrretømmer med murede Vægge, Straatag. I den søndre Ende var der Stueværelse for Tjenestefolkene paa Gaarden; i nørre Ende Køkken, Bryggers og Tørvehus. Værdien af dette Hus blev ansat til 640 Rdl. Ladegaarden bestod af 3 Fløje, hvoraf den østre, som er Lade, løber Syd-Nord; den er 18 Fag og 48 Alen lang, er bygget i 1790-91 af Mur og Bindingsværk med Straatag, meget svært Tømmer. Laden blev vurderet til 1440 Rdl. Den søndre Fløj vender i Øst-Vest, er 15 Fag, 40 Alen lang, Bindingsværk, har murede Vægge og Straatag, bruges som Øksenhus, opført 1791 af ny. Værdi 1350 Rdl. Den nordre Fløj er opført for faa Aar siden (før 1791), vender Øst-Vest, er 15 Fag, 34 Alen lang, bruges til Karlekammer, Hestestald m. v. Denne Fløj er bygget af Fyrretømmer og har Straatag og murede Vægge. Værdi 900 Rdl.

Disse Bygninger brændte ved Lynnedslag i August 1920. Stuehuset blev dog reddet. Alle Bygninger, dog særlig Stuehuset og Kostalden, er i Tidens Løb undergaaet en Del Forandringer; saaledes er Stuehuset nu ca. 40 Alen langt.

1637 var *Jørgen Jensen* i Hornstrup Kirkevæрге for Kallerup Kirke; han levede endnu 1664. 1688 bor *Niels Madsen* i Gaarden. Han nævnes ogsaa 1706, 1712 og 1720. Hans Hustru hed *Maren Lauritsdatter*, og med hende havde han flere Børn.

1733 og 1763 er *Christen Nielsen* Fæster i Hornstrup. 1795 drives Hornstrupgaarden under Todbøl. Kreaturbesætningen var 1774 kun 5 Kvier, 2 Køer og 1 Stud.

1806 ejede en ung Mand, som hed *Nikolaj Severin Steenstrup*, Gaarden. Han døde 1809, kun 29 Aar gl. Den næste Ejer af Hornstrup hed *Christen Teglbærnder*. 1818 overtog *Niels Chr. Andersen (Hornstrnp)* Gaarden (død 1850), og hans Efterkommere har ejet den til for faa Aar siden. 1921 blev Hornstrup udstykket i smaa Ejendomme.

Efter Ildebranden i Aug. 1920, da de tre Udlængder brændte ved Lynnedslag, blev Udhusene

samme Efteraar opført paany, men allerede i Foraaret 1921 solgtes Gaarden til Udstykning, hvorpaa der i Sommeren 1921 byggedes 13 ny Steder paa Marken, og det 14de blev indrettet der, hvor den gamle Gaard har ligget, saaledes at en Del af det gamle Stuehus blev staaende, og det nyopbyggede nordre Udhus indrettedes til Lade og Stald for Ejendommen.

Af den gamle Gaard Hornstrup er der saaledes opstaaet en hel lille Landsby, som vedblivende bør kaldes med Navnet *Hornstrup*.

Nygaard, der blev bygget for nogle Aar siden paa den sydlige Del af Hornstrupgaardens Mark, ejes af fhv. Folketingsmand, Amtsraadsmedlem N. Chr. Hornstrup (død 1922).

Kallerup Kirke.

Kallerup Sogns lille uanselige Kirke ligger i Læ af en mægtig Kæmpehøj. Fra denne Højs Top er der en usædvanlig vid Udsigt over Landskabet.

Kallerup Kirke er nu en lille vel vedligeholdt Landsbykirke, men i gamle Dage var det anderledes. Den nævnes første Gang 1596, da dens Indkomst opgives til 1 Td. Rug, 5 Tdr. Byg og 5 Tdr. Havre, samt en Part af Kvægtienden. Kirkens faste Udgifter ved den Tid var i Forhold til Indtægten vel store. Provsten skulde have 2 Tdr. Byg, 1 Td. Havre, 4 Rdl. og et Lam. 1605 var Kirkens Indkomst 1 Td. Havre mindre end i 1596. Dette Aar (1605) gav Chr. Høeg af Todbøl 100 Rdl. til Kirken af de Penge, som han fik i Erstatning, da han var bleven overfaldet af 2 Herremænd ovre i Himmerland. Kirken ejede ved denne Tid Kalk og Disk af Sølv, 1 Messehagl, 1 Messebog, 1 Ligbaare og 1 Stige. 1611 bestemmes Værdien af Kirkens Tiende saaledes: De 5 Tdr. Byg kunde koste 3 Daler .1½ M., 1 Td. Rug 5 M., 4 Tdr. Havre 6 M., 2 Tindelam 1 M. m. m. Ialt var Indtægten 7 Sldr. 2 M. 7 Sk., men Kirken havde en ikke ubetydelig Gæld, nemlig 33 Dl. 1 Sk. til Chr. Høeg i Todbøl. 1612 sættes der to nye Stole i Kirken med en Bekostning af 12 Sldr. 2 Sk. Efter Chr. Høegs Død, der sandsynligvis fandt Sted 1636, meddeler Kirkeværgen Jørgen Jensen af Hornstrup, at "Anno 1637, 29. Marts, haver jeg annammet af min Husbond ærlig og velbyrdig Jørgen Høeg til Todbøl 17 Rdl. 13 Sk., som han var Kallerup Kirke skyldig bleven paa hans salig Faders Vegne". Men Kirken trængte sikkert ogsaa til Penge, for den var i høj Grad brøstfældig. Aaret efter (1638) skænkede Herremanden fra Todbøl 100 Daler til Kirken, og i den Anledning har han med en smuk og tydelig Haand skrevet følgende i Kirkens Regnskabsbog: "1638, 5. Februar, leveret jeg til Kallerup Kirkeværgen, nemlig Jørgen Jensen i Hornstrup og Peder Tammessøn i Kallerup udaf en kristen Medynk, som jeg skænker til Kallerup Kirkes Bygning og Forbedring, dog efter min egen Villie og

Anordning, til hvad Bygning paa forskrevne Kirke de skal anvendes - 100 Dlr. Jørgen Høeg, egen Haand."

Samme Aar blev Kirken saa repareret og fik bl. andet en ny Prædikestol, der blev forfærdiget af Jens Snedker i Snedsted, og den kostede 30 Daler. Denne Reparation af Kirken var sikkert i høj Grad mangelfuld. Kirken var hidtil kun tækket med nogle Træspaan, men 1638 kom der 200 Tagsten paa Storkirken. 1644 havde Kirken formedelst Fejdetiden ingen Indkomst, og i Ufredsaarene 1657-60 var Kirkens Indkomst kun 3 Tiendelam samt 3 M. 2 Sk. i Tiendepenge. I de følgende Aar blev Kirken mere og mere skrøbelig; den var tilsidst aldeles faldefærdig.

Paa den søndre Korvæg hænger nu en oval Trætavle med halv udslidt Inskription, der bl. andet fortæller om Popos Jernbyrd og om, at Bispen Henrik Bornemann i Aaret 1688 har befordret den før hans Tid ganske forfaldne Kirkes Reparation. Reparationen eller rettere Ombygningen har dog fundet Sted i 1687. Tavlen er maaske lavet og ophængt 1688.

Paa Tavlen læser man: "Efter adskillig Modgang er den Christelige Religion, som Popo, siden Biskop i Aarhus, med mange Jertegn, synderlig ved Hellebæk, hvor han døbte, var bekræftet, af Kong Sven Otte og hans Undersaatter annammet. Fra Kong Voldemar den Førstes Tider og derefter udi 150 Aar ere mestendelen Kirkerne i Danmark, som tilforn var af Ler, opbygte af Sten og Kalk, men 1056 udi Kong Svend Estridsens Tid, som Børglum Kloster har funderet, fik dette Stift sin første Biskop, fra hvilken den nuværende Biskop Doctor Henrich Bornemann, som denne før hans Tid ganske forfaldne Kirkes Reparation har befordret 1688 og til Altertavlens Staffering selv har givet 20 Sldr., er den 30te, men efter Reformationen den 9de Biskop."

Paa Bagsiden af samme Tavle skal Præsternes Navne være anført; men da Kirkens Vægge er meget fugtige, er disse Navne sandsynligvis forlængst udslettede.

Pengene til Kirkens store Reparation eller Ombygning blev skaffet til Veje fra flere Steder. Saaledes nævnes, at Kirken havde en Beholdning af 79 Dlr. 3 M. 5 Sk., og denne Beholdning var nærmest fremkommen ved, at der i flere Aar ikke havde været gjort noget ved Kirken, men den havde været overladt til sig selv. Den ⁶/₇ 1687 skænkede Biskoppen 18 Rdl. til Kirken, og af Jannerup Blokpenge fik den 120 Dlr. 3 Sk. Nabokirkerne leverede ogsaa Penge til Kirkens Ombygning. Sjørrind Kirke gav 8 Daler, Torsted Kirke 10 Daler, Tvorup Kirke 10 Daler, Tilsted Kirke 15 Daler og Skjoldborg Kirke 20 Daler. Endvidere annammede Kirken efter Biskoppens Ordre hos Borgmester Berregaard i Thisted (Anne Søes Mand) 100 Daler. Det raadne Tømmer, som ikke var tjenligt til Kirkens Reparation, indbragte 3½ Daler. Desuden skænkede Torsted Kirke og Skjoldborg Kirke hver 12 Tdr. Kalk til Kallerup Kirkes Reparation, og saa fik Kirken en Foræring af to Vokslys, der vejede 9 Skaalpund. Kallerup Sogns Beboere ydede ogsaa

Bidrag til deres Kirkes Istandsættelse, idet Kirkeværgen Chr. Søe fandt 30 Daler i Kirkens Blok. Der var saa indkommen ialt 415 Daler 5 Sk., og for disse Penge kunde der dengang udføres meget Arbejde og skaffes meget Materiale til Veje. (En Ko kostede paa denne Tid ca. 3 Daler og 1 Td. Byg 1 Daler.) Kirkens Ombygning udførtes af to Mænd fra Gjersbøl, nemlig *Murmester Magnus Giertorsen* og *Tømmermand Jens Andersen*.

Det eneste af Kirken, som ikke blev ombygget, var Korets Nordmur og den indvendige Mur af Korets Sydside. Hele Kirkeskibet, Vest-, Syd- og Nordmuren opmuredes fra Grunden, og Korets udvendige Sydmur og Østgavlen blev ligeledes opmuret fra Grunden, saa det var kun en ubetydelig Part af den gamle Kirke, der fik Lov til at staa urørt. For dette Arbejde fik Murmesteren som Arbejds løn 120 Daler, der blev ham udbetalt den 29. September 1687. Hele Kirken blev nu behængt med Tagsten i Stedet for Træs paaner, der sikkert var et daarligt Tækkemateriale til en Kirke.

Tømmerarbejdet blev bortakkorderet for 36 Daler og bestod i Forfærdigelse af Overrejsning, Tømmer og Spænder til Kirken, Loft, Klokkehus, Stente m. m. Desuden fik Tømreren 2 Daler for to Kirkedøre at gøre af ny. Det ser dog ud til, at Tømreren fik 54 Daler udbetalt for sit Arbejde; han har maaske ikke kunnet udføre Arbejdet for den akkorderede Sum.

Smedearbejdet kostede 11 Daler 3 M. 12 Sk. og udførtes af Smed Chr. Christensen i Gjersbøl. For denne Betaling leverede han 6 Murankere med behørig Splidstabler og Spiger, 4 Murkroge til Dørene og 4 Hængsler til begge Dørene samt 1 Tværskinne med behørig Stifter og Søm, 9 smaa Stænger til Vinduerne, 300 Spiger, 800 store Søm, 1 Skinne til Prædikestolen og til Klokker Vinger, Toppe, Bolte og Bøsser.

Garmester Jens Jakobsen i Thisted fik 5 Daler 1 M. for 4 ny Vinduer til Kirken, Niels Madsen af Hornstrup fik 2 Daler for at lægge Gulv i Kirken, og Tømreren Jens Andersen fra Gjersbøl fik yderligere 6 Daler for at reparere Altertavlen Træværk.

Af det foregaaende ser vi, at Kirken blev saa godt som helt ombygget, kun Korets Nordmur og Korets indvendige Syd væg blev staaende, og dette er det eneste, som er tilbage af Kallerup gamle Kirke, men allerede 1699 blev Gulvstenene i Kirken lagt om; det kostede 2 Daler, og 1701 blev Kalk og Disk gjort om, hvad der var en særdeles kostbar Sag, da dette Arbejde blev betalt med 5 Daler 2 M. 13 Sk. Samme Aar forærede Assessor Braes, Kokkedal, 2 Vokslus til Kallerup Kirke, da "hans Kærestes Jordefærd der blev holdt".

Naar undtages, at der for faa Aar siden (1897) blev bygget et nyt Vaabenhus til Kallerup Kirke, er der vist ikke foretaget større Forandringer ved selve Kirken siden Ombygningen 1687. Alteret og Alterprydelsen (et Kors) er et nyanskaffet Snedkerarbejde. Paa Forsiden af Alteret staaer det sidste og det første

Bogstav af det græske Alfabet. Ved Korets Nordvæg er oprejst en smuk Ligsten for Niels Sørensen, Todbøl (se Aarbog 1908, pag. 58).

Ude paa Kirkegaarden ligger to gamle Ligstene med næsten udslidte Inskriptioner. Den ene er ikke ret stor og har nu Plads i Nærheden af det vestre Kirkegaardsdige, den anden Ligsten er anselig og ligger nordfor Kirken. Iflg. "Thura: Aalborg Stift" skal der i Koret have været en Ligsten med følgende Paaskrift: "Herunder ligger begravet dette salig Barn Anne Jensdatter, som var fød paa Todbølle d. 3. Novbr. Anno 1647. Hendes Fader var Jens Søfrensen, hendes Moder Maren Andersdatter, og kaldede Gud dette salig Barn samme Steds d. 5. April 1648. Gud give hende en glædelig Opstandelse!" Maaske er denne Ligsten senere lagt ud paa Kirkegaarden og Skriften slidt af.

Paa Nordsiden af Kirken vestfor Vaabenhuset sidder et af Granit udhugget nu overkalket Menneskehoved indmuret. Det stammer sikkert fra den gamle Kirke.

1699 skænkede Assessor Foss til Todbøl et Messing *Vandfad* til Døbefonten og et Par Messing *Lyestager* til Alteret. Døbefadet vejede 4 Skaal pund.

Aaret før (1698) havde Foss foræret en liden *Sølvkalk* til Kirken til at betjene de syge med. Denne Sølvkalk vejede 6 Lod.

1708 forærede Signeur Bertel Langballe og Kjæreste Anna Lauridsdatter en rund Sølvvæske med Laag (vog 4 Lod) til Alteret i Kallerup Kirke. Baade Bertel Langballes og Anna Lauridsdatters Navne staaer paa Æsken. Paa Foden Aarstallet 1701.

Harkjær- og Hornstrupslægten (ældre Række).

Til sidst skal nævnes to Familier, som i over 100 Aar har boet i Kallerup, og hvis talrige Sideskud har bredt sig ud i de omliggende Sogne.

1. *Harkjærslægten* stammer fra Hundborg Sogn, hvor Stamfaderen *Christen Jensen (Harkjær)*, født 1711, død 1786, 1741 fæstede Gaarden Harkjær og Aaret efter giftede sig med den tidligere Fæsters Enke *Maren Christensdatter*, født 1714, død 1752. Med hende havde han 4 Børn: *Maren*, født 1743, *Søren*, f. 1746, død 1769, *Niels*, f. 1748, og *Christen*, f. 1751. 1753 giftede Chr. J. Harkjær sig med *Karen Villesdatter*, f. 1722, død paa Raastrup 1811. Hun var Datter af *Ville Christensen* og *Anne Poulsdatter* i Hundborg. Med hende fik han 3 Børn: *Ville Christensen Harkjær*, født 1755, Ejer af Raastrup, *Jens Christensen Harkjær*, født 1758, død i Todbøl 1826, og *Anders Christensen Harkjær*, født 1763.

Jens Christensen Harkjær, Enejer af Todbøl 1807, gift 1813 med *Gjertrud Mogensdatter*, født 1791, død 1858. De havde 5 Børn: 1. *Karen Marie Harkjær*, født $\frac{5}{10}$ 1814, gift $\frac{4}{6}$ 1841 med *Niels*

Christophersen, N. Raastrup, 2. *Birthe Katrine Harkjær*, født $^{29}/_9$ 1816, gift $^{18}/_{11}$ 1836 med *Christen Christophersen*, Raastrup, 3. *Mogens Chr. Harkjær*, født $^{13}/_1$ 1819, Ejer af Todbøl, gift $^{10}/_{12}$ 1847 med *Johanne Katrine Nielsdatter* af Hornstrup, født $^9/_9$ 1823, 4. *Salmon Harkjær*, født $^{15}/_9$ 1823, boede i Lille Todbøl, gift $^{15}/_{11}$ 1850 med *Maren Poulsdatter Nørgaard* af Skjoldborg, født $^5/_10$ 1822, 5. *Ville Jensen Harkjær*, født $^{28}/_3$ 1825, boede i en Gaard i Kallerup, gift $^{10}/_{11}$ 1848 med *Inger Nielsdatter* af Hornstrup, født $^{22}/_1$ 1827.

Jens Christensen Harkjærs Enke, Gjertrud Mogensdatter, giftede sig $^{25}/_8$ 1826 med *Jens Andersen Hove* af Raastrup, der var Søn af *Anders Hove* og Hustru *Maren Christensdatter Kokkedahl*, Jens Hove ejede Todbøl til sin Død $^{1}/_2$ 1840. Han havde 2 Børn med Gjertrud Mogensdatter, en Søn *Jens Hove* (Todbøl), født $^{25}/_2$ 1827, gift med *Johanne Hornstrup*, boede i Hundborg, og en Datter, *Mariane Jensdatter Hove*, der $^{23}/_{11}$ 1849 giftede sig med *Jens Pedersen (Skadholm)*, Møgelvanggaard, og efter hans Død giftede sig $^{15}/_{10}$ 1852 med *Jesper Nielsen Hornstrup* af Hornstrup, som boede i Møgelvanggaard.

2. *Hornstrnpslægten* stammer fra *Niels Andersen (Hov)*, født 1725, død 1785, af Sønderklit, Hjardemaal Sogn. Han var gift med *Anna Eriksdatter*. Deres Søn, *Anders Nielsen Hove*, født 1762 i Sønderklit, død i Kaastrup $^{25}/_7$ 1832, giftede sig i Kaastrup $^{16}/_{10}$ 1785 med *Karen Marie Mathiasdatter*, født 1765, død 1840, og de havde Sønnen *Niels Chr. Andersen (Hornstrup)*, født i Kaastrup 1789, død $^{19}/_4$ 1850 i Hornstrup. Han giftede sig $^{20}/_6$ 1818 med *Johanne Nielsdatter Tøfting* fra Tøfting i Vandet, død $^5/_2$ 1822, 34 Aar gl., Datter af *Niels Poulsen Tøfting* af Store Tøfting (født 1737, død 1814). Niels P. Tøfting var igen Søn af *Poul Jensen* og *Kirsten Pedersdatter Bach* af St. Tøfting, der ogsaa ejede Momtoft i Sennels Sogn.

Med Johanne Tøfting havde Niels Chr. Andersen 2 Børn, hvoraf Sønnen *Niels* døde spæd og Datteren *Johanne* blev gift i Hundborg.

Efter Johanne Tøftings Død giftede Niels Chr. Andersen sig $^{19}/_{10}$ 1822 med *Dorthe Jespersdatter* af Ø. Vandet, født 1799, død 1874, og med hende havde han 10 Børn: 1. *Johanne Katrine Hornstrup*, født $^9/_9$ 1823, gift med *Mogens Chr. Harkjær* af Todbøl, 2. *Mariane Hornstrup*, født $^{15}/_3$ 1825, gift med *Niels Poulsen Nørgaard* af Nørgaard i Skjoldborg, 3. *Inger Hornstrup*, født $^{22}/_1$ 1827, først gift med *Ville Harkjær*, senere med *Anders Larsen (Kusk)* fra Snedsted, 4. *Johanne Hornstrup* var ogsaa født $^{22}/_1$ 1827 og blev gift med *Jens Hove*, Raastrup, 5. *Christine Hornstrup*, gift med *Jens Frostholt*, Stagstrup, 6. *Jesper Nielsen Hornstrup*, født $^8/_2$ 1831, Ejer af Møgelvanggaard, 7. *Anders Nielsen Hornstrup*, født $^{12}/_4$ 1833, Ejer af Hornstrup, 8. *Niels Nielsen Hornstrup*, født $^3/_4$ 1835, boede i Kallerup, 9. *Ane Nielsdatter Hornstrup*, født $^{21}/_8$ 1838, gift med *Peder Larsen (Nordentoft)*, N. Nordentoft, og 10. *Christiane Nielsdatter Hornstrup*, født $^6/_4$ 1842, gift med *Peder Poulsen*, Koldbygaard.

(Fortsættes i en senere Aargang)

(Historisk Årbog for Thisted amt 1930, side 51-65)